

telezettség nem teljesítése a kártérítési kötelezettség jogalapját nem érinti, annak csak a kártérítés terjedelmére lehet hatása." (K. P. V. 12 1932. U. MD. XXVI. 87. o.)

A kárt előidéző kölcsönös vétkes magatartásoknál a bíró szinte matematikailag leméri az egy-egy fél terhére írható vétkeket és ennek arányában állapítja meg a kártérítést. Ezzel szemben a kárelhárítás elmaradásánál a bíró csak a kárelhárító kötelezettség beálltáig felmerült vagy folyamatos kárt állapítja meg, a későbbi kárnál pedig figyelemmel van arra, hogy az elhárításra kötelezett mennyire menthette volna a saját károsodását.

A kárelhárító kötelezettség elmaradásának az adós és hitelező késedelem, valamint a nevesített kötelmeknél és az ezzel kapcsolatos újabb bírói gyakorlatról más alkalommal.

Dr. Ehrnthál Aladár.

(Igénybalmazat, jogrugalmasság, özvegyi jog korlátozása.) 3. Vítás kérdés, hogy az örökbefogadott gyermeket és a leszármazó özvegyét megilleti-e a megszorítási jog. Véleményem szerint nem. (Raffay az ellenkezőt tanítja. II. kötet. 562. o. Almási is: Ung. Privatrecht. I. 260. Kern szintén: A magyar örökéleti jog. 126. o.) Amikor ugyanis gyakorlatunk nyomatékka elyként hangsúlyozza, hogy a megszorítási jog csakis a leszármazókat, tehát a legszorosabb családi kapcsolatban állókat illeti, vitatható — különösen ez irányú bírói gyakorlat hijján — hogy az örökbefogadott gyermek e szűk kategóriához hozzátartozik-e. A 812. sz. E. H. — mely az örökbefogadott gyermek megszorítási jogának vezéresete volna — csupán annyit mond, hogy az örökbefogadott gyermek kötelezésre érdekében korlátozhatja az özvegyi jogot, de nem dönti el azt a kérdést, hogy megilleti-e a megszorítási jog az örökbefogadottat akkor, amikor kötelezését megkapta. Erre a kérdésre a kir. Kúria P. I. 4582/1931. sz. ítélete (J. H. VI. 890.) sem ad feleletet.

A leszármazó özvegyének megszorítási joga is nyílt kérdés. Egy 1908-ból való ítélet szerint — mely az I. T. Sz. 16. szakaszán alapuló megszorítási jogról dönt — (K. I. 2068/1908., M. D. III. 60.) az özvegyi jog korlátozását csak a leszármazó kérheti, özvegyének nincs joga ily korlátozást követelni. Későbbi ítéleteknek az az álláspontja, hogy „amidőn az örökhagyó fia jogosítva volt az örökhagyó özvegyével szemben az özvegyi jog korlátozását kérni, ezt az időközben elhalt fiú özvegye is kérheti a maga özvegyi joga érdekében.” (K. I. 852/1912., M. D. VI. 188., K. I. 2746/1911., M. D. VI. 3. Nem tűnik ki az ítéletekből, hogy az özvegy kötelezését követelt-e, avagy az özvegyi jog teljességét.) A kir. Kúria P. I. 3136/1925. sz. ítélete (M. D. XX. 8.) — mely a megszorítási jogban való jogutódlásnak vezéresete az élőjogot illetően — nem adja meg az örökhagyó fia özvegyének, mint férje *végrendeleti* örökösének azt a jogot, hogy anyósának özvegyi jogát megszorítsa. A kir. Kúria ugyan-

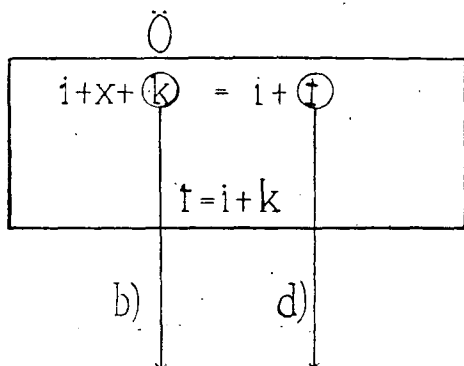
*) L. bevezető cikket a Polgári Jog 1934. évi 7. számában.

ezen tanácsa ezzel szemben ugyanezen évben (P. I. 5550/1925., J. H. I. 583.) úgy ítél, hogy „az örökhagyó (a fiú) özvegye azonban saját özvegyi joga érdekében igényelheti, hogy — amennyiben az örökhagyó szülőjét elsősorban illető ellátás biztosítása mellett lehetséges, — a hagyatéki vagyon jövedelméből az ő *tartása* is fedeztessék.” Mind ez az ítélet, mint pedig a Fabinyinál idézett (Grill. V. K. 135. o.) I. G. 171/1902. sz. ítélet arra enged következtetni, hogy a leszármazó özvegyét csupán csak az őt illető „megfelelő tartás fedezésére” illeti kötelesrészként az a jog, hogy anyósa özvegyi jogát korlátozza. Az I. T. Sz. 16. szakaszán alapuló megszorítási joga tehát a leszármazó özvegyének nincsen. (V. ö. Mtj. 1813. §. 2. bekezdés.)

Mind a fentebb *b)* pontban említett korlátozási, mind pedig a *d)* pontban említett megszorítási igénynek a tárgya az a vagyonérték, amely az özvegyi jog tartalmának az illő tartáson felüli része (röviden többlet). A felperes keresete azonban nem csupán eme többlet természetbeni kiadására irányulhat, hanem gazdaságilag indokolt esetben arra is, hogy fizessen alperes a többlettel egyenlő értékű készpénzt. Persze alperes is élhet indokolt esetben ezzel a megváltási joggal. Így pld. a kir. Kúria P. I. 5908/1931. sz. ítélete (J. H. VI. 839.) az özvegyet havi 15 pengő járadék fizetésére kötelezi.

4. Míg a *d)* pont esetében a felperes igénye a többlet kiadására elvileg korlátlan, addig a *b)* pont esetében a felperes igényének felső határa az a vagyonérték, mely őt (vagy jogelődét) kötelesrész címen illeti.

Ha az özvegyi jog tartalmát \bar{O} -vel, az özvegyet illető tartást i -vel, a *b)* pontban megbeszélte igény tárgyát: a kötelesrészre jogosultak által igényelhető értéket k -val, azt az értéket, mely az illő tartáson felül esik, de a kötelesrész értékét meghaladván még sem követelhető kötelesrész címen, x -vel, az özvegyi jog tartalmának az illő tartáson felüli részét (többlet) pedig t -vel jelöljük, a *b)* és *d)* alatt tárgyalt igények viszonyát a következőképen ábrázolhatjuk:

Ha tehát az özvegyi jognak az illő tartást meghaladó része kisebb vagyonértékű, mint a felperest kötelesrész címen illető

érték ($x = 0$), akkor $t = k$, vagyis a *b*) alatt megbeszélt igény tárgya ugyanaz, mint a *d*) alatt megbeszélt igényé. Ellenkező esetben a *d*) alatti igény tárgya több, mint a *b*) alatti igényé. A *d*) alatti igény tehát tárgy szempontjából bővebb.

Míg a *b*) alatti igény a leszármazót és minden jogutódát (43. T. Ü. H., Mtj. 2009. §.) pld. özvegyét is megilleti, addig a *d*) alatti igénnyel a leszármazón kívül ennek csupán olyan jogutóda és csak az átruházott vagyontárgyra vonatkozólag léphet fel, akire az igényt az özvegyi joggal terhelt vagyontárggyal együtt a leszármazó *külön kifejezetten* átruházta. Alany szempontjából tehát a *d*) alatti igény szűkebb.

A *b*) alatti igényről csak akkor lehet szó, ha az örökhatyó vagyonáról a köteleusrész sértő módon rendelkezett, illetve, ha az örökhatyó köteleusrész sértő végrendeletet alkotott, a *d*) alatti igényről azonban csak akkor, ha az örökhatyó sem az özvegyi jog felől, sem pedig a leszármazó joga felől nem végrendekezett.

E két, gyökerében hasonló célú, részleteiben egymástól itt-ott eltérő igény tehát nem halmazatos, hanem felváltó. Ha az egyik nem működhetik, rugalmas mozdulattal azonnal ott terem a másik, hogy a leszármazók „semmi ürügy és szín alatt”⁴⁾ ne károsodjanak.

Dr. Goldberger József.

Közgyűlési határozat megtámadása. Nem szabad megemlítés nélkül elmenni a kir. Kúriának 1934. október 11-én kihirdetett P. IV. 5743/1933. számú ítélete mellett, amely egyfelől egy lépéssel tovább viszi a közgyűlés megtámadási keresetek anyagi belső tartalmának a kérdését, másfelől a részvényjogi reform általános kérdéséhez is adalékul szolgál.

A konkrét esetben a jogosult részvényes azért támadta meg a közgyűlési határozatot, mert a közgyűlés a helyettes igazgatóként alkalmazott egyénnek, aki az ügyvezető igazgató fia volt, az addigi fizetés dupláját is meghaladó fizetést engedélyezett akkor, mikor az ügyvezető apa megszerezte a részvénytársaság részvénytöbbségét s a vállalat veszteséggel dolgozott. A kir. Kúria kimondotta, hogy a törvénybe ütközik és ekként megtámadható az a közgyűlési határozat, amelyről megállapítható, hogy a fennálló körülmények között a részvényeseket, vagy a K. T. 163. §-a ellenére azok egy részét jogellenesen és vétkeesen vagy egyébként is a jó erkölcsökbe ütköző módon szándékosan megkárosítja. Már pedig a kissebbségi részvényesek szándékos és a jó erkölccsel ellentétes megkárosításának minősülhet az alperes részvénytársaság közgyűlési többségének az a határozata, amely a részvénytöbbség birtokosának javadalmazását a fentiek szerint feltűnő mértékben, elfogadható gazdasági indok vagy egyéb különösen méltánylást érdemlő okok nélkül felemeli, illetőleg tudomásul veszi akkor, amidőn a vállalat jövedelme-

⁴⁾ 1655. évi 25. cikk.